

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषि संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल: igatpuri.amfu@gmail.com

२३) हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि.२३.०६.२०२६ जिल्हा: नाशिक

मागील आठवड्यातील हवामान (१७/०६/२०२६ ते २३/०६/२०२६)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामान अंदाज (२४/०६/२०२६ ते २८/०६/२०२६)				
१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	दिनांक	२४	२५	२६	२७	२८
०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	२३.७	पाऊस (मिमी)	२४	१४	१०	९	८
३४.५	३५.०	३४.८	३३.८	३५.०	३३.५	२८.०	कमाल तापमान (अं.से.)	३४	३४	३३	३३	३३
२४.१	२४.०	२३.८	२३.५	२२.५	२४.५	२३.२	किमान तापमान (अं.से.)	२३	२३	२३	२३	२३
ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ
८६	८३	८२	८६	८३	८३	९३	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	८७	९५	९२	८९	८६
४५	४४	४५	४६	५१	८७	८९	दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	८४	८५	८६	८५	८५
७.१	७.२	७.६	६.२	५.७	६.५	४.६	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	१२.७	१३.३	१४.८	१४.१	१५.२

हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला

पीक	अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश		पुढील पाच दिवसांचा अंदाज लक्षात घेता नाशिक जिल्ह्यात हलका ते मध्यम पाऊस पडण्याची शक्यता आहे. आकाश पुढील पाच दिवस ढगाळ राहिल. कमाल तापमान ३३-३४ डिग्री सें. व किमान तापमान २३ डिग्री सें. दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे. तसेच वाऱ्याचा वेग १२.७-१५.२ कि.मी/तास या दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे.
हवामान सतर्कता/इशारा:		कृषी क्षेत्रावरील प्रभाव आधारित अंदाज (IBF) आणि इशारा लक्षात घेता नाशिक जिल्ह्यातील तुरळक ठिकाणी दि. २३ ते २५ जून २०२६ दरम्यान (येलो अलर्ट) मेघगर्जनसह विजांचा कडकडाट, हलका ते मध्यम पाऊस व सोसाट्याचा वारा (वेग ३०-४० किलोमीटर प्रति तास) वेगाने वाहण्याची अधिक शक्यता आहे. तसेच नाशिक जिल्ह्यातील घाट प्रक्षेत्रात तुरळक ठिकाणी दि. २३ जून २०२६ रोजी (येलो अलर्ट) मेघगर्जनसह विजांचा कडकडाट, जोरदार पाऊस व सोसाट्याचा वारा (वेग ३०-४० किलोमीटर प्रति तास) वेगाने वाहण्याची अधिक शक्यता आहे (२३.०६.२०२६ रोजी आर एम सी मुंबईव्दारे जारी केलेल्या जिल्हास्तरीय अंदाज आणि चेतावणीवर आधारित).
सामान्य सल्ला		हवामानाचा अंदाज तसेच मान्सूनचा अंदाज लक्षात घेता शेतकऱ्यांना सल्ला देण्यात येतो कि पेरणी करण्यास घाई करू नये यासाठी नाशिक जिल्ह्याच्या अवर्षण प्रवण व मैदानी विभाग जसे (सिन्नर, येवला, नांदगाव, मालेगाव, चांदवड व निफाड, दिंडोरी, कळवण) ठिकाणी खरीप पिकांची पेरणी सलग ३ ते ४ दिवस पेरणीयोग्य ७५ ते १०० मी.मी. येवढा पाऊस झाल्यानंतरच करावी. वापसा आल्यानंतर कुळवाने मशागत करावी म्हणजे उगवलेल्या तणाचा बंदोबस्त होईल व शेत पेरणी योग्य होईल. खरीप हंगामातील पिकांच्या पेरणीसाठी दर्जेदार व प्रमाणित बियाण्याचे नियोजन करावे. कोरडवाहू विभागामध्ये आंतरपीक पद्धतीचा (उदा. तूर + सूर्यफूल (२:१), तूर + बाजरी (२:१))अवलंब फायदेशीर ठरू शकेल.
संदेश		हवामानाचा अंदाज व इशारा लक्षात घेता शेतकऱ्यांना सल्ला देण्यात येतो कि विजेचा पूर्वांनुमाना करीता दामिनी मोबाईल ॲपचा वापर करून स्वतःचे संरक्षण करा.
भात	पेरणी	पेरणी योग्य पाऊस पडलेल्या ठिकाणी खरीप हंगामासाठी रोपवाटिकेत बियाण्याची पेरणी गादीवाफ्यावर (३० जून पर्यंत) सुरु करावी. पुनर्लागवड पद्धतीमध्ये सुधारित जातीच्या वाणांचे बियाणे ३५ ते ४० किलो प्रति हेक्टर वापरावे तसेच संकरीत जातीसाठी प्रति हेक्टर २० किलो बियाणे वापरावे. पेरणीपूर्वी बियाण्यास २.५ ग्रॅम प्रति किलोग्रॅम याप्रमाणे थायरम ७५ % डब्लू. एस. किंवा कार्बेन्डॅझिम ५० % डब्लू.पी. बुरशीनाशक १ ते २ ग्रॅम प्रति किलो बियाण्यास चोळावे. त्यानंतर २५ ग्रॅम अॅझोटोबॅक्टर व २५ ग्रॅम स्फुरद विरघळणारे जीवाणू प्रति किलो बियाण्यास बीजप्रक्रिया करावी. संरक्षित पाण्यावर पेरणी झालेल्या भात रोपांना पाण्याचा ताण बसल्यास रोपांवर २ टक्के युरीया ची फवारणी करावी.
नाचणी /नागली व वरई	पेरणी	पेरणी योग्य पाऊस पडलेल्या ठिकाणी (जुलै चा दुसरा पंधरवडा पर्यंत) खरीप हंगामासाठी रोपवाटिकेसाठी बियाण्याची पेरणी गादीवाफ्यावर सुरु करावी. पावसाचा अंदाज लक्षात घेता शेतकऱ्यांनी नागली पिकाची रोपवाटिका ८ दिवसांच्या अंतराने २ टप्प्यात तयार करावी. बीजप्रक्रिया: बुरशीजन्य रोगांपासून संरक्षण करण्यासाठी प्रति किलो बियाण्यास प्रत्येकी २५ ग्रॅम अॅझोस्फिरिलम ब्रासिलेन्स आणि अॅस्पेरजिलस अवोमोरी या जीवाणू संवर्धकाची बीज प्रक्रिया करावी. या बीजप्रक्रियेमुळे १० ते १५ % उत्पादनात वाढ होते.
मका	पेरणीपूर्व तयारी	मका पिकाच्या संमिश्र व संकरीत जाती या स्थानिक जातींच्या तुलनेत ६० ते ८० टक्के अधिक उत्पादन देतात. विविध कालावधीमध्ये पक्क होणाऱ्या मकाच्या संमिश्र व संकरीत जाती उपलब्ध असून जमिनीचा मगदूर आणि पावसाचे प्रमाण आदी बाबी विचारात घेऊन लागवडीसाठी योग्य जातीची बियाणे खरेदी करण्याचे नियोजन करावे.
सोयाबीन	पेरणीपूर्व तयारी	सोयाबीन पिकाचे चांगल्या प्रतीचे सुधारित वाण जसे फुले दुवो (के.डी.एस ९९२), फुले किमया (के.डी.एस ७५३), फुले संगम (के.डी.एस ७२६), फुले अग्रणी (के.डी.एस ३४४), फुले कल्याणी (के.डी.एस २२८), के. एस. १०३, जे. एस. ३३५, जे. एस. ९३०५, जे. एस. ९५६०, समृद्धी (एम.ए.यु.एस ७९), एम.ए.यु.एस १६२, एम.ए.यु.एस १५८, एम.ए.यु.एस ६१२, एम.ए.यु.एस ११८८, एम.ए.यु.एस १२८१ विकत घेण्याचे नियोजन करावे. सोयाबीन पिकाची पेरणी सलग ३ ते ४ दिवस पुरेसा पाऊस झाल्यानंतर (६५ ते १०० मी.मी.) वाफसा आल्यानंतरच जुलैच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत करावी.
भुईमुग	पेरणीपूर्व तयारी	खरीप हंगामात भुईमुग पिकाची पेरणी १५ जून ते १५ जुलै दरम्यान पेरणीयोग्य पाऊस (७५ ते १०० मिमी) झाल्यानंतर लगेच करावी. भुईमुग पिकाचे चांगल्या प्रतीचे सुधारित वाण जसे एस बी-११, जे एल- २४ (फुले प्रगती), टी ए जी-२४, टी जी- २६, जे एल- ५०१, फुले उन्नती, जे एल- १०८५ (फुले धनी) विकत घेण्याचे नियोजन करावे
द्राक्ष		काडीवर गाठी येणे ओलांड्यानंतर दुसरा टप्पा तयार करण्यासाठी नत्रयुक्त खते, संजीवके व टॉनिकचा अति वापर केल्यास काडीवर गाठी, फुगवटा, चिरा, मुळे व पोकळी निर्माण होऊन काडी अशक्त बनते व घडांच्या विकासावर विपरीत परिणाम होतो. तसेच, वेलीचे वळण योग्य नसताना तणनाशकाचा संपर्क खाली वाकलेल्या फुटींना झाल्यास त्याचे दुष्परिणाम पुढील हंगामात छोटणीनंतर दिसून येतात. उपाययोजना बागेत पाणी वाढवावे.शेंडा खुडणे बंद करून निघालेल्या बगलफुटी नवीन तीन ते चार पाने येईपर्यंत वाढू द्यावात. पालाश व संजीवकांचा वापर टाळावा. जमिनीवर तणनाशकाची फवारणी करायचीच असेल, तर शक्यतो काडी परिपक्वतेच्या शेवटच्या टप्प्यात केलेली योग्य ठरेल.

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल : igatpuri.amfu@gmail.com

डाळिंब	हस्त बहर बागेची अवस्था (विश्रांती कालावधी) मशागत फळ काढणीनंतर पेन्सिल आकाराच्या फांद्यांची ६० सें.मी. पर्यंत छाटणी करून तुटलेल्या, गुंतलेल्या, रोगग्रस्त फांद्या व वॉटरशूट काढावेत, जेणेकरून झाडाच्या आत सूर्यप्रकाश पोहोचेल. मे महिन्यात छाटणी झालेली असल्यास पुन्हा छाटणीची गरज नाही; छाटणीनंतर त्याच दिवशी १% बोर्डो मिश्रणाची फवारणी करावी व खाली वाकलेल्या फुटींमुळे तणनाशकाचा परिणाम पुढील हंगामात दिसू शकतो.
आंबा	पावसाची तीव्रता कमी असताना आंबा कलमांना वयानुसार शेणखत,युरिया,सिंगल सुपर फॉस्फेट व पालाश खत बांगडी पद्धतीने देऊन त्यासोबत अॅझोटोबॅक्टेर व पी.एस.बी.चा वापर करावा. खते झाडाच्या विस्तारात चर खणून द्यावीत; तसेच सुरुवातीच्या काळात आंतरपीक म्हणून नाचणी, वरई, तीळ, भुईमूग, भाजीपाला व कंदपिकांची लागवड करता येते.
टोमॅटो	रोपवाटीकेतील करपा व रसशोषक कीड नियंत्रण टेब्युकोनॅझोल(२९.५ ईसी) १ मिली अधिक फिप्रोनील (५ एससी) १.५ मिली किंवा थायमेथोक्झाम (२५ डब्लूजी) ०.४ ग्रॅम किंवा कार्बोसल्फॉन (२५ ईसी) १ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे बियाणे उगवल्यानंतर १० दिवसांच्या अंतराने आलटून पालटून दोन ते तीनवेळा फवारणी करावी.
पशुधन (गाय व म्हैस)	विजांचा कडकडाटासह पावसाचा अंदाज लक्षात घेता प्राण्यांना खुले पाणी, तलाव किंवा नदीपासून दूर ठेवा, पावसापासून पशुधन व कुक्कुट पक्ष्यांचे साठवलेले पशुखाद्य, चारा व कडबा यांचे प्लास्टिक/ ताडपत्रीने झाकून किंवा सुरक्षित जागेवर साठवून संरक्षण करावे . पावसाळ्यात वाढलेली आर्द्रता व ओलसरपणामुळे जनावरांमध्ये जंत, कासदाह, गोचीड-पिसवा तसेच इतर संसर्गजन्य आजारांचा धोका वाढतो; त्यामुळे वेळेवर लसीकरण, जंतनिर्मूलन व कीटक नियंत्रण करावे. गोठा स्वच्छ व कोरडा ठेवून जंतुनाशक फवारणी करावी, तसेच जनावरांच्या कास व खुरांची नियमित तपासणी करून इजा व आजारांपासून संरक्षण करावे.
शेळी	गोठ्याचे व्यवस्थापन पावसाळ्यात पश्चिमेकडून येणारा पाऊस व वारा लक्षात घेऊन शेळ्यांच्या गोठ्यात पावसापासून संरक्षणाची योग्य व्यवस्था करावी तसेच आजारी, पिले, गाभण शेळ्या व बोकड यांच्यासाठी स्वतंत्र दालने ठेवून गर्दी टाळावी. शेडच्या प्रवेशद्वाराजवळ व जमिनीवर चुना भुरभुरल्यास बाहेरून येणाऱ्या रोगांचा प्रादुर्भाव कमी होण्यास मदत होते.
मेंढी	जूनमधी मेंढ्यांतील व्यवस्थापन कोकरे व मेंढ्यांना जुलाब झाल्यास तात्काळ उपचार करावेत, सहा महिन्यांच्या कोकरांचे वजन घेऊन लोकर कातरणी करावी. प्रती मेंढी ४०० ग्रॅम पौष्टिक पेंड द्यावी व सर्व मेंढ्यांना नीलजिह्वा रोगाविरुद्ध प्रतिबंधात्मक लसीकरण करून घ्यावे.
कुक्कुटपालन	कॉबडी खाद्य पावसाळ्यात खाद्याची अयोग्य साठवण व हाताळणी केल्यास बुरशी, विषबाधा व इतर रोगांचा धोका वाढतो. त्यामुळे खाद्य स्वच्छ, कोरड्या व किडमुक्त ठिकाणी मर्यादित कालावधीसाठी साठवून, वापरण्यापूर्वी तपासणी करावी तसेच आवश्यकतेनुसार टॉक्सिन बाईंडर व कॉक्सिडिओस्टॅटचा वापर करावा.
<ul style="list-style-type: none"> पेरणी करिता उशीर झाल्यास विद्यापीठाद्वारे तयार करण्यात आलेल्या आपात्कालीन पीक नियोजन पुस्तिकेचा उपयोग करावा. तसेच उशिरा पेरणीसाठी पर्यायी बियाणे उपलब्ध ठेवणे. विद्यापीठाद्वारे उत्पादित केली जाणारी जैविक खते (Bio-fertilizer) बीज प्रक्रियेसाठी अत्यंत प्रभावी आणि फायदेशीर आहेत त्यांचा वापरामुळे पिकांची उगवण क्षमता वाढते, पिकांना पोषक घटक मिळतात आणि रासायनिक खतांवरील खर्च कमी होतो. 	

स्त्रोत :

- हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.
- मागील हवामान : ग्रामीण कृषि मौसम विभाग वेधशाळा विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि. नाशिक.

ठिकाण : विक्रसंके, इगतपुरी
दिनांक : २३.०६.२०२६

स्वाक्षरीत/-
प्रमुख अन्वेषक, ग्राकृमौसे, ऐएमएफयु,
इगतपुरी
तथा सहयोगी संशोधन संचालक,
वि.कृ.सं.के., इगतपुरी, जि. नाशिक